

GEMEENTE
NISSEWAARD

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

PROGRAMMAPLAN
2023-2024
DUURZAAMHEID

INHOUDS OPGAVE

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding	3
Wij doen Groen in Nissewaard	4
De ambities voor 2050	5
Energie neutraal en aardgasvrij	6
Klimaatbestendig en waterrobuust	13
Circulair	19
Veranderstrategie en communicatie	27

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Ergieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Samen naar een duurzaam Nissewaard

66

CHRIS HOTTENTOT

Wethouder duurzaamheid

Met dit programmaplan geven we in Nissewaard invulling aan onze duurzame ambities. Die ambities staan niet op zichzelf. In Europa is het Akkoord van Parijs (2015) een belangrijk kader dat we ook lokaal handen en voeten geven. Daarnaast geven we invulling aan landelijke wetgeving zoals de Klimaatwet, het Klimaatakkoord, het Klimaatplan, het Deltaprogramma en Deltaplannen op het gebied van Waterveiligheid, Zoetwater en Ruimtelijke adaptatie. Ook regionaal werken we samen, zoals is vastgelegd in de Regionale Energiestrategie 1.0 en de Aanpak CO2 reductie Verkeerd. Op Voorne-Putten niveau hebben we afspraken gemaakt in de Warmtetransitievisie Voorne-Putten, de Routekaart Duurzaam Voorne-Putten, de Klimaatadaptatiestrategie Voorne-Putten en de Uitvoeringsagenda Voorne-Putten.

Al die verschillende wettelijke kaders liggen ten grondslag aan dit programmaplan. Het laat al zien dat de opgave waar we voor staan groot en divers is. Een ding is zeker: alleen als we samenwerken krijgen we het voor elkaar.

SJOERD ELSEMAN

*Directeur en ambtelijk opdrachtgever
programma Duurzaamheid*

We leven in een tijdsgewricht van grote veranderingen. Met dit programmaplan werken we aan de transitie op het gebied van duurzaamheid. Voor medewerkers van de gemeente Nissewaard een mooie uitdaging om ons bestuur en inwoners te ondersteunen bij deze complexe transitie.

Wij.Doen.Groen.

Samen naar een duurzaam Nissewaard

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

**Wij doen Groen in
Nissewaard**

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Wij doen Groen in Nissewaard

In 2050 is Nissewaard energieneutraal, aardgasvrij, klimaatbestendig, waterrobuust en circulair. Het Programma Duurzaamheid is erop gericht om deze ambitie dichterbij te brengen. Daarom stellen we doelen. Om te bekijken of we op koers liggen. En we bedenken concrete inspanningen om steeds duurzamer te worden.

Maar ons verhaal is niet alleen van ons programma, onze ambities en onze acties niet alleen voor 'de mensen van duurzaamheid'. We kunnen het namelijk helemaal niet alleen. Voor de realisatie van dit programmaplan, van al onze doelen voor de komende vier jaar, en de ambities die nog verder weg liggen, hebben we onze eigen collega's nodig, onze partners, maar ook onze inwoners en ondernemers.

Ja, we hebben een programma, om de transitie naar een duurzame gemeente aan te jagen. Maar we moeten het samen doen. In ons programmaplan gaat het daarom ook niet alleen over duurzaamheidsdoelen, maar ook over duurzamer denken en doen. Met onze veranderstrategie en sturingsprincipes willen we met name die beweging aanzwengelen.

Wij doen groen.

De ambities voor 2050

SAMEN NAAR EEN DUURZAAM NISSEWAARD IN 2050

**ENERGIE-
NEUTRAAL
EN AARDGAS-
VRIJ**

**KLIMAAT-
BESTENDIG
EN WATER-
ROBUUST**

CIRCULAIR

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energienutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

**Energie neutraal en
aardgasvrij**

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Energie neutraal en aardgasvrij

Energie neutraal en aardgasvrij gaat zowel over elektriciteit als warmte. Gemeente Nissewaard wil en kan daarnaast ook in 2050 energie neutraal zijn. De ambitie is om alles wat we zelf verbruiken, ook lokaal op te wekken.

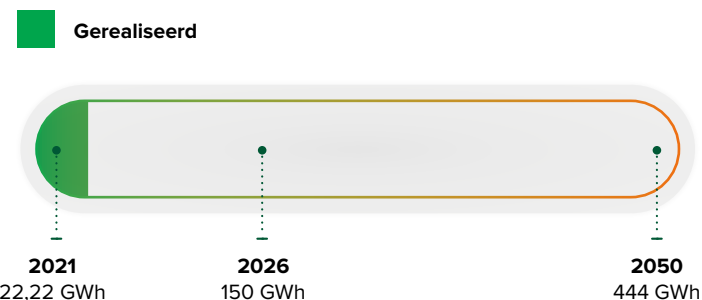
Bij elektriciteit en warmte gaat het om meer dan het duurzaam opwekken van energie of gebruik van een duurzame warmtebron. Besparen, isoleren, gedrag aanpassen en mensen helpen bij energiearmoede zijn een net zo belangrijk onderdeel van deze opgave. Voor elektriciteit zijn een aantal plannen voor duurzame opwek al in de projectfase. Bij warmte is nu nog niet bekend wat de warmtebron in de toekomst wordt. Wat we wel weten is dat we voor een gigantische opgave staan met bijna 40.000 huishoudens, 1.590.000 m² utiliteitsbouw en 262 objecten maatschappelijk vastgoed. De gemeente heeft hierbij de regierol gekregen, maar kan dit zeker niet alleen.

Onze uitdaging is nu om concrete plannen te maken en tot uitvoering te komen en ons daarmee te houden aan de afspraken in het Klimaatakkoord. Voor een windpark duurt het gemiddeld acht jaar voor de turbines daadwerkelijk draaien. Dus op tijd beginnen is ontzettend belangrijk.

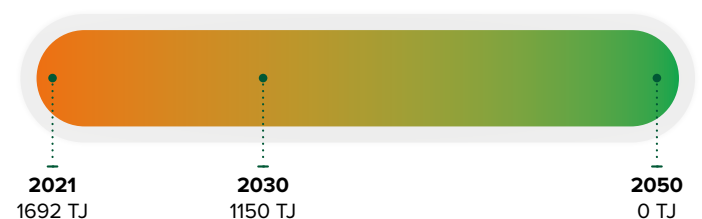
In 2030 is Nissewaard meer energie neutraal en aardgasvrij

Het is 2030. We zijn goed op de weg en de veranderingen zijn duidelijk zichtbaar. Er is een windmolenpark gerealiseerd op de Brielse Maasdijk, in de Markenburgpolder ligt misschien een zonnepark. In het drinkwaterbassin van Evides liggen zonnepanelen, net als op veel van de grote en kleine daken. En ook grote parkeerterreinen zijn overdekt met zonnepanelen. We gaan bewuster om met ons energieverbruik. Voor zeker een kwart van alle wijken in Nissewaard ligt een plan om aardgasvrij te worden of is inmiddels al klaar om van het aardgas te gaan.

Energie neutraal 2050 = 444 gigawattuur (GWh)*

Aardgasverbruik van de gebouwde omgeving in Terajoule

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

**Energieneutraal en
aardgasvrij**

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Energieneutraal: Wat in 2026 gerealiseerd moet zijn

WAT IN 2026 GEREALISEERD MOET ZIJN

150 GWH VAN DE ELEKTRICITEITSVRAAG IN NISSEWAARD IN 2050 (444 GWh) WORDT LOKAAL EN DUURZAAM OPGEWEKT.

Ter vergelijking: momenteel wordt er 22,22 GWh duurzaam opgewekt. Daarnaast is er een vergunning verleend voor drijvende zonnepanelen bij het drinkwaterbassin van Evides. Daarmee verwachten we 3 GWh op te wekken. We staan dus echt nog maar aan het begin. Met de realisatie van het windpark wordt een grote stap gezet in het vervullen van de ambitie van een energieneutraal Nissewaard, zeker als we dat kunnen combineren met een zonnepark in Markenburgerpolder van 4 ha. Uiteindelijk willen we dat alle daken vol liggen met zonnepanelen, aangevuld met zon op land en op water.

OP EEN KWART VAN DE GESCHIKTE GROTE (>15 KWP) EN KLEINE (<15 KWP) DAKEN EN GROTE PARKEERPLAATSEN LIGGEN ZONNEPANELEN.

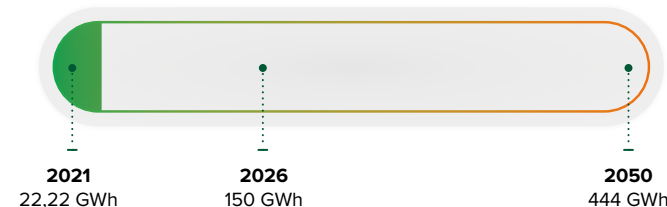
Zon op dak is onze nummer één prioriteit. In de RES regio Rotterdam/Den Haag hebben we afgesproken dat in 2030 op 40% van onze daken zonnepanelen liggen. In 2050 liggen op alle geschikte daken zonnepanelen. Nu is dat nog 5,5%. We praten dan over alle geschikte daken in gemeente Nissewaard, van huizen tot bedrijventerreinen en kantoorpanden. Ook grote parkeerplaatsen krijgen zonnepanelen.

ALLE VERGUNNINGEN VOOR REALISATIE VAN ZON – EN WINDPROJECTEN IN 2030 ZIJN AFGEGEVEN VOOR 1 JANUARI 2025.

Voor ons een heel belangrijk doel, dat rechtstreeks uit het Klimaatakkoord komt. Daarin hebben we afgesproken dat we uiterlijk 1 januari 2025 voor alle zon- en windparken vergunningen hebben afgegeven. Die afspraak is vooral gericht op windparken omdat het vergunningstraject en de aanleg veel tijd vragen. We hebben inmiddels al grote zoekgebieden aangewezen, maar de plannen moeten nog helemaal uitgewerkt worden, en ook het participatietraject moet nog van de grond komen.

MINIMAAL 25%, MET EEN STREVEN NAAR 50%, VAN DE WIND- EN ZONPROJECTEN IS LOKAAL EIGENDOM.

Nissewaarders moeten ook de lusten ervaren van een wind- of zonnepark. We willen dat bij elk project zoveel mogelijk mensen deel kunnen nemen, bijvoorbeeld via een energiecorporatie. Dat kan in de vorm van goedkope(re) stroom of een aandeel in de winst. De uitdaging is vooral dat iedereen mee kan doen, ook als je een kleinere portemonnee hebt. Onze rol is daarbij met name om de juiste voorwaarden te scheppen. Bijvoorbeeld via het omgevingsbeleid, maar ook door de leidraad wind, waarin de randvoorwaarden en uitgangspunten staan voor eigendom.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

- Eind 2024 start naar verwachting de realisatie voor windpark Brielse Maasdijk, mogelijk in combinatie met een kleinschalig zonnepark in de Markenburgerpolder
- We verkennen zon in de stadsranden, het open landschap en in de noordrand.
- Regionaal: uitvoering van de RES 1.0 en herijking naar de RES 2.0
- In 2023 start het pilotproject met drijvende zonnepanelen op het drinkwaterbassin van Evides. Het is de verwachting dat eind 2024/begin 2025 het volledige drijvende zonnepark is gerealiseerd van 30 GWh.

- In 2023 is er een daken- en parkeerplaatsenstrategie vastgesteld en starten we met de uitvoering.

- We onderzoeken of de Leidraad wind geactualiseerd moet worden en uitgebreid moet worden met zonne-energie.

- We onderzoeken of de Leidraad wind geactualiseerd moet worden en uitgebreid moet worden met zonne-energie.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

**Energieneutraal en
aardgasvrij**

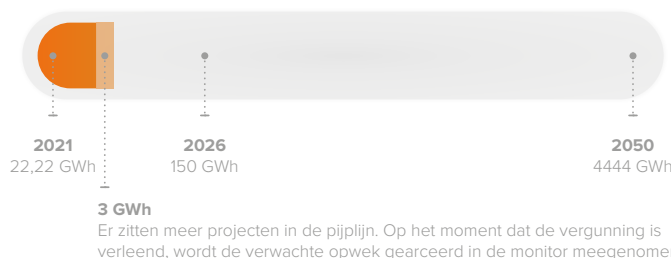
Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Monitoring Energieneutraal (Elektriciteit)

Hoeveelheid duurzaam opgewekte energie

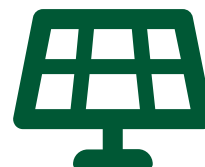
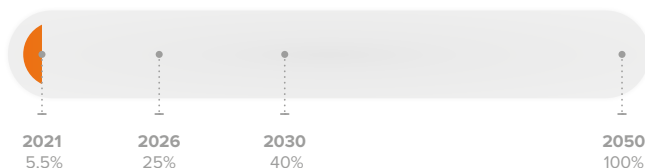
Nulmeting

2021: 22,22 GWh

Bron(nen)

Project specifieke monitoring
Klimaatmonitor

Percentage geschikte grote en kleine daken en grote parkeerplaatsen met zonnepanelen

Nulmeting

5,5% op 1 januari 2021

Bron(nen)

Zon potentie monitor van het kadaster

Aantal onherroepelijk afgegeven vergunningen voor realisatie van zon- en windprojecten voor 1 januari 2025

2022
1

2023
0

2024
0

Nulmeting

0 vergunningen

Bron(nen)

Project specifieke monitoring

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

**Energieneutraal en
aardgasvrij**

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Monitoring Energieneutraal (Elektriciteit)

Gemiddeld percentage lokaal eigendom bij wind- en zonprojecten

0%

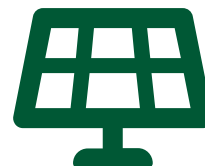
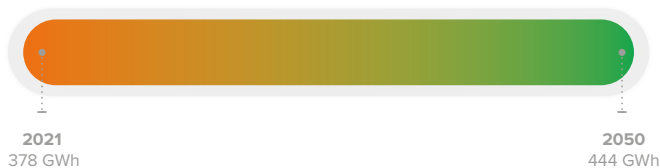
Nulmeting

2021: 0%

Bron(nen)

Projectspecifieke monitoring

Energieverbruik elektriciteit

Nulmeting

2021: 378 GWh

Bron(nen)

Klimaatmonitor

Dit is alleen gebruik van elektriciteit, in de einddoelstelling is rekening gehouden dat we als gemeente energiezuiniger zijn en meer besparen.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

**Energieneutraal en
aardgasvrij**

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Aardgasvrij: Wat in 2026 af moet zijn

WAT IN 2026 AF MOET ZIJN

VOOR ZES WIJKEN IS EEN WIJKWARMTEPLAN VASTGESTELD EN IN UITVOERING. VOOR NOG EENS TWEE WIJKEN WORDT ER GEWERKT AAN EEN WIJKWARMTEPLAN.

Voor twee wijken zijn we al bezig met de planvorming. De keuzes die we daarbij maken, zijn bepalend voor het systeem dat we gaan gebruiken. Voor nu koersen we af op een warmtenet. Er is in deze regio in potentie veel beschikbare warmte. Denk aan restwarmte van de industrie of aardwarmte. Als dat warmtenet er eenmaal ligt, is het logischer en goedkoper voor omliggende wijken om daar ook op aan te sluiten. Tegelijkertijd blijven maatwerkoplossingen nodig voor bijvoorbeeld buitengebieden.

BEDRIJVENTERREIN HALFWEG MOLENWATERING VERBRIJKT 10% MINDER ENERGIE DAN IN 2021.

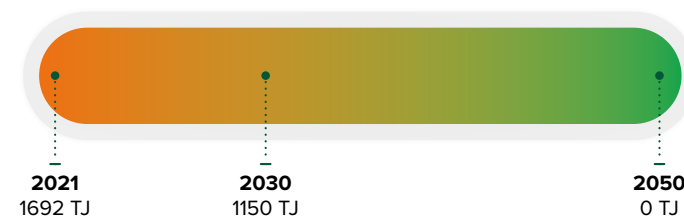
Gemeente Nissewaard heeft met de BIZ Halfweg Molenwatering een Green Deal afgesloten voor 2022-2025. Die bestaat uit diverse projecten en regelingen om ondernemers te ondersteunen en te inspireren op het gebied van energiebesparing, circulair ondernemen en omgaan met klimaatverandering. Als gemeente hebben we hierin vooral een verbindende en faciliterende rol. Voor energiebesparing helpen we bijvoorbeeld met energiescans, zodat bedrijven gerichte maatregelen kunnen nemen om energie te besparen.

MINSTENS 70% VAN DE HUISHOUDENS HEEFT EEN KLEINE OF GROTE ENERGIEBESPRENDE MAATREGEL GENOMEN (T.O.V. NIVEAU 2021).

Met dit doel willen we doelgroep in energiearmoede helpen en bewustwording bereiken bij alle inwoners. We willen bereiken dat het overgrote deel van de inwoners actief energie bespaart. Door je thermostaat lager te draaien, kleine isolerende maatregelen te nemen of ledlampen te gebruiken. Dit doen we onder andere door bewustwordingscampagnes, energiecoaches of collectieve inkoopacties. Dat gaat straks ook helpen in de wijkaanpak. Alles wat je al gedaan hebt, is winst.

TIEN PROCENT VAN ALLE WONINGEN MET EEN D/E/F OF G-LABEL HEEFT MINIMAAL LABEL C. (T.O.V. NIVEAU 2021).

Om een woning naar label C te verbeteren, is meer nodig dan alleen radiatorfolie en een tochtstrip. Daarom hebben we een grootschalige isolatieaanpak nodig. Veel van deze woningen zijn van woningcorporaties. Daarmee hebben we prestatieafspraken gemaakt. Daarnaast hebben we ook nog te maken met particuliere woningbezitters. Het grootste deel van de groep eigenaren van huizen met een laag energielabel heeft een lager inkomen en woont er al vaak jaren. Dat is de moeilijkste groep om te activeren. Energiecoaches en financiële ondersteuning vanuit de gemeente zijn daarbij onontbeerlijk. Daarmee kunnen we een deel van de groep woningbezitters al helpen om hun energielabel te verbeteren.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

- Onderzoek naar duurzame warmtebronnen en of en hoe deze gekoppeld kunnen worden aan warmtenetten (2022-2024)
- Wijkaanpak aardgasvrij: Herijking en concretisering Warmtetransitievisie

- Uitvoering green deal Halfweg-Molenwatering

- Aanpak energiearmoede: 40% van de doelgroep is geholpen en de aanpak is onderdeel van de gemeentelijke organisatie.
- Bewustwording en energieadvies: energiecoaches, duurzaam bouwloket en bewustwordingscampagnes.

- Isolatieaanpak

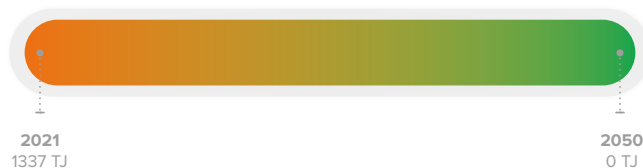
Monitoring Energie neutraal (Warmte)

Aantal wijkwarmteplannen

Bron(nen)
Project specifieke monitoring

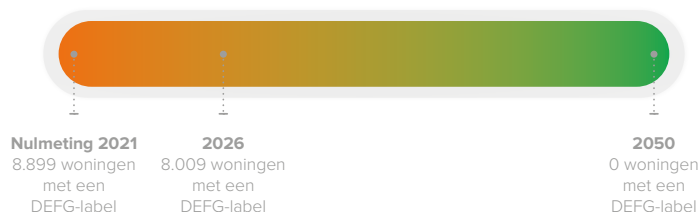
Aardgasverbruik voor woningen in de gehele gemeente in TJ

Nulmeting
1337 TJ (peildatum januari 2021)

Bron(nen)
Klimaatmonitor

Aantal woningen met een D/E/F of G-label

Nulmeting
In 2021 hadden we 8.899 woningen met een DEFG-label

Bron(nen)
RVO, dashboard NSA Geldfit

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

**Energie neutraal en
aardgasvrij**

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Wij.Doen.Groen.

Samen naar een duurzaam Nissewaard

12 / 30

“

LISE DE VROED

Procesregisseur Elektriciteit

“Er zijn echt nog genoeg hobbels te nemen. Een grote technische hobbel is bijvoorbeeld de netcapaciteit. Maar ook de weerstand van de omgeving tegen windparken en zonnenvelden, maakt de planvorming en uitvoering tijdrovend. Dé uitdaging zie ik vooral in menskracht. Het geld is er, maar er moeten ook genoeg mensen zijn die zonnepanelen, wind- en zonneparken kunnen maken en installeren. Toch ben ik positief. Als we er met elkaar voor zorgen dat we het doel voor ogen houden en in beweging blijven, stappen maken en leren van onze fouten, kunnen we er echt wat van maken.”

ROEL SCHEFFERS

Procesregisseur Warmte

“Deze transitie is geen project met een kop en staart, waarvan je de uitkomst kent. We moeten naar 2050 blijven bewegen en daar nu de basis voor leggen. Isoleren, besparen en fundamentele stappen zetten om toekomstige warmtevoorziening te regelen. Dit moeten we nu doen, om later te kunnen versnellen.”

”

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

**Energieneutraal en
aardgasvrij**

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Klimaatbestendig en waterrobuust

Met de ambitie klimaatbestendig en waterrobuust willen we voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatverandering. Wij Doen Groen is hier in de letterlijke zin een belangrijke oplossing voor veel problemen die nu al zichtbaar zijn, zoals wateroverlast na een hevige regenbui, blauwalg in het water bij warm weer en aanhoudende droogte in de zomer. Meer groen in onze omgeving, van particulieren tot bedrijven, is daarnaast ook nog eens fijn voor onze gezondheid en welbevinden en helpt de biodiversiteit.

Maar daar zijn we nog lang niet. We missen nog richtlijnen die ons helpen om klimaatadaptief (ver)bouwen en leven vanzelfsprekend te maken. En met alle aandacht voor de energietransitie vergeten we soms dat we ook hier moeten gaan dóen om klaar te zijn in 2050. Ook omdat alles wat we nu laten liggen, uiteindelijk meer geld kost.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

**Klimaatbestendig en
waterrobuust**

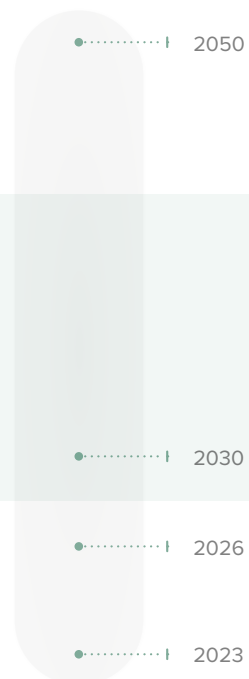
Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

In 2030 is Nissewaard meer klimaat- bestendig en waterrobuust ingericht

Alle nieuwbouwwijken zijn klimaatadaptief en groen aangelegd. Gerenoveerde wijken zijn klimaatbestendig. De omgeving is groener en mensen zetten meer planten, bloemen en bomen in hun tuinen. Ook steeds meer daken zijn groen.

Klimaatbestendig en waterrobuust

Op dit moment is er nog geen kwantificeerbaar inzicht in waar we staan op het gebied van klimaatbestendig en waterrobuust. Met de uitvoering van dit programmaplan wordt dit inzicht beschikbaar.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

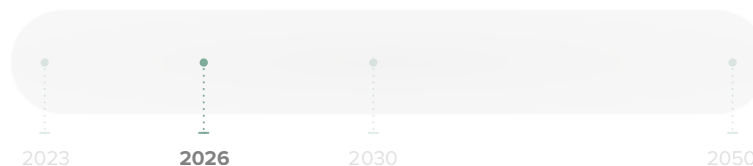
Energieneutraal en
aardgasvrij

**Klimaatbestendig en
waterrobuust**

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Klimaatbestendig en waterrobuust: Wat in 2026 bereikt moet zijn

WAT IN 2026 AF MOET ZIJN

VANAF DAN VOLDOEN ALLE NIEUWBOUWPLANNEN AAN DE LANDELIJKE MAATLAT GROENE KLIMAATADAPTIEVE BEBOUWDE OMGEVING EN ANDER LANDELIJK BELEID/WETGEVING.

De rijksoverheid heeft een maatlat ontwikkeld die in 2023 in de Tweede Kamer wordt besproken. De maatlat bevat normen en principes om de bebouwde omgeving zo in te richten dat we o.a. de biodiversiteit stimuleren, bestand zijn tegen bodemdaling en overstromingen, water opslaan en hergebruiken bij droogte, warmtewerende maatregelen nemen en water bergen tijdens hevige regenbuien. Het advies is dat nieuwbouwwijken minimaal 30% groen bevatten. Ook de recente kamerbrief Water en Bodem Sturend geeft kaders voor nieuwbouwwontwikkelingen.

AL HET NIEUWE BELEID EN ALLE PROJECTEN IN DE OPENBARE RUIMTE VOLDOEN AAN DE LANDELIJKE MAATLAT GROENE KLIMAATADAPTIEVE BEBOUWDE OMGEVING EN ANDER LANDELIJK BELEID/WETGEVING.

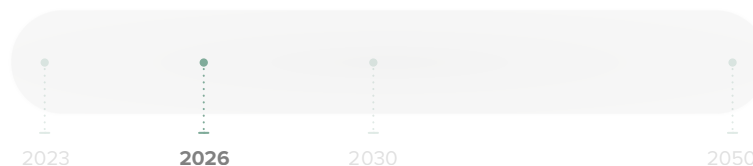
Het bestaande bebouwde gebied waterrobuust en klimaatbestendig inrichten is de grootste, lastigste en kostbaarste opgave, omdat de ruimte om maatregelen te nemen beperkt is. Het is belangrijk om gebiedskennis en het knelpuntenoverzicht compleet te krijgen, een zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoeringsplan te maken en deze te realiseren.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

- Implementeren van de Landelijke maatlat groene klimaatadaptieve bebouwde omgeving in werkprocessen RO incl. bestemmingsplan/verordening/omgevingsplan.
- Inrichtingsnormen- en adviezen uit de Maatlat zijn onderdeel van het LIOR, zodat vervanging/renovatie in de openbare ruimte waterrobuust en klimaatadaptief gebeurt.
- De opgave in het bestaand gebied om in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig te zijn is inzichtelijk.
- Uitvoeringsplan klimaatbestendige openbare ruimte (KbOR) opstellen en uitvoeren: maatregelen om alle knelpunten voor 2050 op te lossen.
- Opgave klimaatbestendig stedelijk watersysteem en waterbalans bekend.

Klimaatbestendig en waterrobuust: Wat in 2026 bereikt moet zijn

WAT IN 2026 AF MOET ZIJN

VOOR TWINTIG PROCENT VAN ALLE PARTICULIERE GEBOUWEN EN PERCELEN IS EEN SIGNIFICANTE NIEUWE KLIMAATADAPTIEVE MAATREGEL GENOMEN.

De rijksoverheid heeft daarvoor een maatlat ontwikkeld die in 2023 in de Tweede Kamer besproken wordt. Dat wordt de basis van ons actieplan groene tuinen, waarin we mensen bewust willen maken van de maatregelen die ze zelf kunnen nemen. Denk aan het aanleggen van groene daken, het vervangen van 10 - 20 m² tegels door bomen en planten of regentonnen plaatsen. Het doel van Actieplan groene tuinen is dat inwoners en ondernemers zelf zulke maatregelen nemen in hun tuin of bedrijfsterrein. Hiervoor informeren, stimuleren en ontzorgen we hen waar nodig.

ALLE PLANNEN VOOR VERDUURZAMING VAN GEMEENTELIJK VASTGOED VOLDOEN AAN DE LANDELIJKE MAATLAT GROENE KLIMAATADAPTIEVE BEBOUWDE OMGEVING EN ANDER LANDELIJK BELEID/WETGEVING.

Bij de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed is klimaatadaptatie ook onderdeel. Het gaat om integrale plannen waar veel beleidsterreinen bij betrokken zijn. Samenwerking is belangrijk om deze plannen van de grond te krijgen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

- Actieplan Groene Tuinen (inclusief bewustwording en participatie)
- Subsidieregeling groene daken / klimaatadaptieve maatregelen.
- Landelijke maatlat ander landelijk beleid/wetgeving uitwerken met woningcorporaties
- Voor gemeentelijk vastgoed aan de hand van de Landelijke maatlat en ander landelijk beleid bepalen wat de opgave is en welke maatregelen nodig zijn.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

**Klimaatbestendig en
waterrobuust**

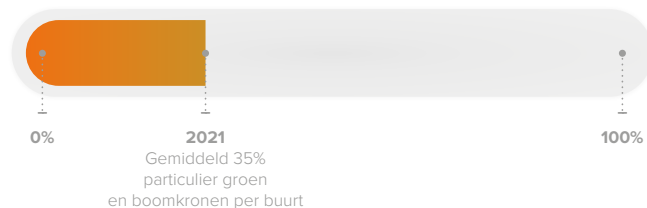
Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Monitoring Klimaatbestendig

Percentage bomen- en groenoppervlak van het particulier gebied

Nulmeting

Gemiddeld 35% particulier groen en boomkronen per buurt in 2021

Bron(nen)

Klimaat-effectatlas

Vierkante meter groene daken aangelegd met subsidie groene daken

1954,2 m²

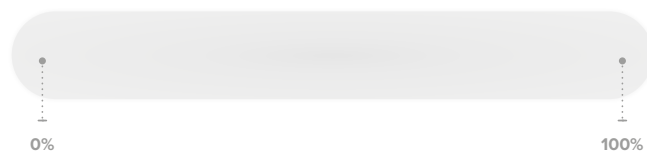
Nulmeting

1954,2 m² (sinds 2020)

Bron(nen)

Eigen gegevens

Niet-begaanbare wegen bij extreme regenval

Nulmeting

Bureaustudie moet nog geverifieerd worden

Bron(nen)

Stresstest wateroverlast afdeling Beheer Openbare ruimte

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

**Klimaatbestendig en
waterrobuust**

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Monitoring Klimaatbestendig

Panden met 10-30 cm water bij extreme regenval

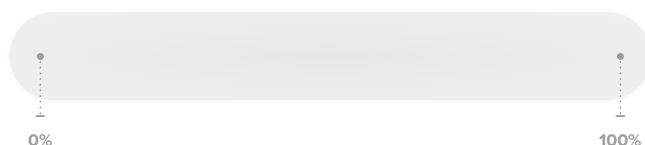
Nulmeting

Bureaustudie moet nog geverifieerd worden

Bron(nen)

Stresstest wateroverlast afdeling Beheer Openbare ruimte

Panden met +30 cm water bij extreme regenval

Nulmeting

Bureaustudie moet nog geverifieerd worden

Bron(nen)

Stresstest wateroverlast afdeling Beheer Openbare ruimte

Percentage bomen en groen oppervlak van openbaar gebied

Nulmeting

Nog niet beschikbaar

Bron(nen)

Beheersysteem afdeling
Beheer Openbare Ruimte

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

**Klimaatbestendig en
waterrobuust**

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Wij.Doen.Groen.

Samen naar een duurzaam Nissewaard

18 / 30

“

DESIREE BARTEN

Procesregisseur Klimaatbestendig en waterrobuust

Er moet nog veel gebeuren om als gemeente klimaatbestendig te worden. De nieuwe Landelijke Maatlat Groene Klimaatadaptieve Bebouwde Omgeving gaat ons daarbij helpen. Tegelijkertijd pakken we alle kansen die zich voordoen, want alles wat je nu oplost, hoef je later niet meer te doen en dat scheelt veel geld. We zorgen ervoor dat alle klimaatadaptieve maatregelen die we nemen ook bijdragen aan een mooie en gezonde leefomgeving voor mens en dier.

”

**DE OPGAVE
DUURZAAMHEID**

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

**Klimaatbestendig en
waterrobuust**

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Circulair

In 2050 leven we in een wereld zonder afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt, of ze zijn hernieuwbaar, dus ze groeien even snel weer aan als wij ze gebruiken. Voor Nissewaard betekent dat economische kansen, we gaan veel meer lokaal doen.

We zitten nu op grofweg 10% van waar we willen zijn in 2050. Er zijn al heel veel mooie voorbeelden. Circulaire hubs voor kantoormeubilair bijvoorbeeld. De grootste uitdaging is om praktisch te maken waar we naartoe moeten en wat daarvoor nodig is. Als gemeente kunnen we helpen door kennisdeling te stimuleren, samenwerking te faciliteren en zelf het goede voorbeeld te geven. Bijvoorbeeld door in de bedrijfsvoering circulair in te kopen en anders om te gaan met producten.

Daarmee kunnen wij ook de markt stimuleren om het anders te doen.

Dat het gaat over alle grondstoffen die de aarde rijk is, maakt dat het voor ieder product en ieder project een andere uitwerking heeft. Je moet je er dus echt in verdiepen wat circulair betekent voor jouw context. Dat maakt het soms best ingewikkeld, maar zeker niet onmogelijk. In gemeente Nissewaard is de voormalige groeikern Spijkenisse een mooie proeftuin. Na vijftig jaar zijn alle woningen en infrastructuur uit die periode aan vervanging toe. Een mooie kans om dat ook circulair te doen.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

In 2030 is Nissewaard meer circulair

Het is logisch en duidelijk hoe we bij een volledig circulair Nissewaard moeten komen. We hebben nieuwe verdien modellen ontwikkeld, regelgeving aangescherpt en we zijn ons bewuster van wat we maken en gebruiken en wat voor effect dat heeft op de omgeving.

2050

2030

2026

2023

Het onderwerp circulair is te complex om te vatten in een enkel cijfer. Op de volgende pagina's wordt toegelicht hoe we de voortgang monitoren.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

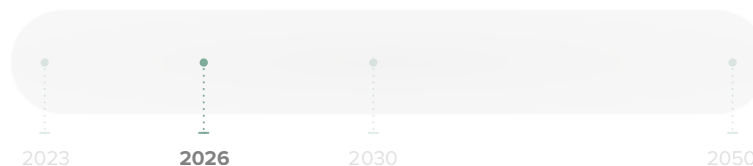
Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Circulair: Wat in 2026 bereikt moet zijn

WAT IN 2026 AF MOET ZIJN

DE HOEEVEELHEID HUISHOUDELIJK AFVAL IS MINDER DAN 150 KG PER JAAR PER HUISHOUDEN.

Als het gaat om huishoudelijk afval komen we van ver. Het restafval is in de afgelopen jaren sterk teruggebracht, maar door corona is dit gestopt en zelfs weer iets gestegen. We hebben dus nog steeds een weg te gaan. De komende tijd bepalen we op welke manier we hierop in gaan zetten. In 2026 willen we in ieder geval onder de 150 kg per inwoner zitten.

DE HOEEVEELHEID AFVAL VAN BEDRIJVEN IN NISSEWAARD IS MET DE GROOTSTE STROMEN AFGENOMEN.

Dit doel gaat over de afvalstromen die we kunnen meten. Maar het gaat erom dat we de transitie verder op gang brengen. Dit doen we via de Green Deal die we op bedrijventerreinen Halfweg-Molenwatering hebben gesloten. We willen bedrijven helpen circulaire kansen te pakken. Met adviseurs die in beeld brengen wat de grootste afvalstromen zijn, maar ook bijvoorbeeld het inkoopbeleid onder de loop nemen, en kijken naar een ander verdienmodel. We hebben drie business cases die verder ontwikkeld worden en als inspiratie moeten gaan dienen.

CIRCULARITEIT IS ONDERDEEL VAN ALLE GEMEENTELIJKE INKOOPTRAJECTEN EN 10% VAN DE TRAJECTEN IS OPTIMAAL CIRCULAIR.

Bij alle producten die we als gemeente zelf inkopen, moeten we nadenken over duurzaamheid en hergebruik. Met optimaal circulair bedoelen we eigenlijk zo circulair als dat onder de marktomstandigheden van dat moment mogelijk is. De inkoop gebeurt op allerlei plekken in de organisatie. Hoe meet je dan bijvoorbeeld hoeveel trajecten circulair zijn? En hoe zorg je dat iedereen duurzaam inkoopt? Daar gaan we de komende periode mee aan de slag. We doen dat bij het project lokaal en duurzaam inkopen, waarin we het gesprek tussen inkopers van de gemeente en lokale ondernemers faciliteren.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

- Updaten strategie huishoudelijk afval (2023)
- Ontwikkelen circulair ambachtscentrum

- Verduurzamen bedrijven en bedrijventerrein.

- Actieplan circulair inkopen (2022-2023).

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

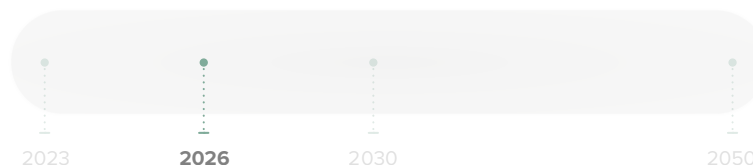
Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Circulair: Wat in 2026 bereikt moet zijn

WAT IN 2026 AF MOET ZIJN

CIRCULARITEIT IS ONDERDEEL VAN ALLE BOUW- EN BEHEERPROJECTEN EN 10% VAN DE NIEUWBOUWPLANNEN EN 5% VAN DE BEHEER- EN RENOVATIE- PLANNEN ZIJN OPTIMAAL CIRCULAIR.

Als gemeente hebben we hierin een voorbeeldrol. Bij alle projecten waar wij invloed op hebben staat optimale circulariteit op de agenda. Tien en vijf procent lijkt misschien nog niet zoveel. Toch is het een eerste stap naar het nieuwe normaal, waarin het vanzelfsprekend is dat we nadenken over hoe lang materialen meegaan, of het gebouw flexibel wordt ingericht, het demontabel is en we zoveel mogelijk gebruik maken van hernieuwbare en secundaire materialen. De komende jaren wordt ook steeds meer vastgelegd in regelgeving.

ER ZIJN 10% MINDER LOKALE GRONDSTROMEN (ZAND, GROND, BAGGER, WATER) VERLOREN GEGAAN.

We zien dat dit soort stromen aan de ene kant vanuit de gemeente worden afgevoerd naar verwerkingslocaties, maar dat we aan de andere kant ook veel van deze stromen van buiten halen. Dat moet anders kunnen. Meer van lokale grondstromen gebruik maken is niet alleen beter voor bodem- en waterkwaliteit, maar scheelt ook nog eens veel geld. Ons doel is dus meer grondstromen in de lokale kringloop te brengen.

HET AANTAL AGRARISCHE BEDRIJVEN DAT WERKT VOLGENS CIRCULAIRE PRINCIPES WIS TOEGENOMEN.

De kringlooplandbouw is een belangrijk onderdeel van de circulaire economie en ons grondgebied. Daar staan we nog helemaal aan het begin. We zoeken hierin als gemeente ook nog naar onze rol. Waar kunnen wij ondersteuning bieden en circulariteit stimuleren. Hoe circulair zijn de agrarische bedrijven eigenlijk? En hoe kunnen we agrarische ondernemers ondersteunen?

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

- Aanjagen circulair bouwen.

- Onderzoek en interventies grondstromen

- Verkenning kringlooplandbouw

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

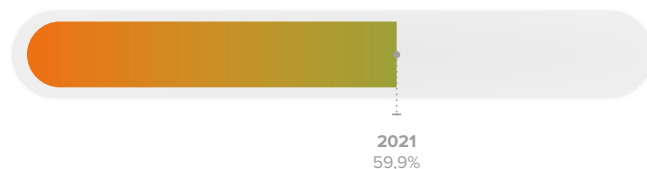
Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Monitoring Circulair

Percentage hergebruik stromen stadswerf

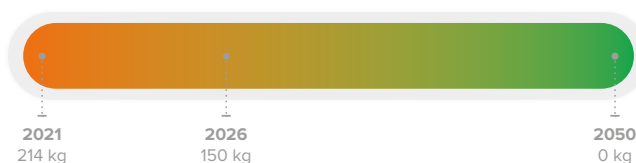
Nulmeting

59,9% (in 2021)

Bron(nen)

Reinis

Aantal kg huishoudelijk restafval

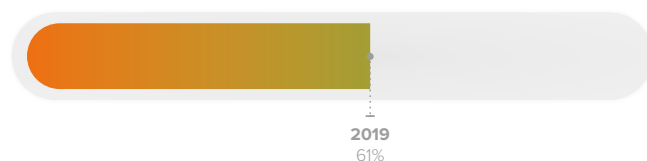
Nulmeting

214 kg (in 2021)

Bron(nen)

Reinis

Hoeveelheid afval dat wordt gestort of verbrand

Nulmeting

61% (in 2019)

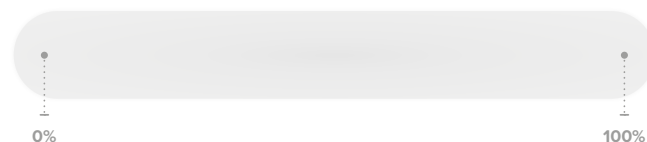
Bron(nen)

LMA/DCMR

Monitoring Circular

Percentage inkooptrajecten waar circulariteit onderdeel van is, percentage inkooptrajecten die optimaal circulair zijn uitgevoerd

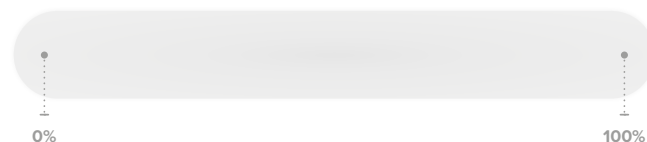
Nulmeting

Moet nog in beeld gebracht worden

Bron(nen)

Eigen gegevens

Percentage projecten in de gebouwde omgeving waar circulariteit onderdeel van is, percentage projecten in de gebouwde omgeving die optimaal circulair zijn uitgevoerd

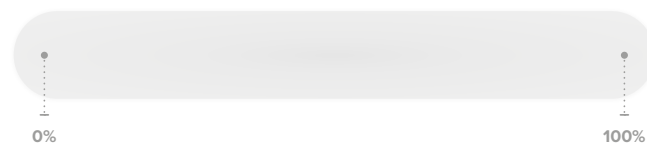
Nulmeting

Moet nog in beeld gebracht worden

Bron(nen)

Eigen gegevens

Hoeveelheid ingekochte betonproducten die geproduceerd zijn met secundaire of hernieuwbare grondstoffen

Nulmeting

Moet nog in beeld gebracht worden

Bron(nen)

Eigen gegevens

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

**DE OPGAVE
DUURZAAMHEID**

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Monitoring Circulair

Hoeveelheid lokale grondstromen dat lokale bestemming heeft gekregen

6.000 m³

Nulmeting

Ca. 6.000 m³ (2021)

Bron(nen)

Eigen gegevens

Aantal circulaire pilots

3 pilots

Nulmeting

3 pilots (in 2021)

Bron(nen)

Eigen gegevens

Aantal bedrijven dat actief is in circulaire sector

21 bedrijven

Nulmeting

21 bedrijven (in 2021)

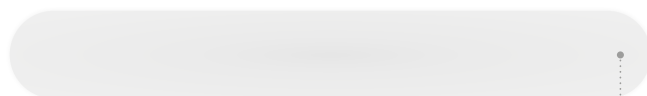
Bron(nen)

Eigen gegevens

Monitoring Circulair

Percentage agrarische bedrijven dat circulaire principe toepast in bedrijfsvoering

100%

Nulmeting

Moet nog in beeld gebracht worden

Bron(nen)

Projectspecifieke monitoring

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Ergieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

Wij.Doen.Groen.

Samen naar een duurzaam Nissewaard

26 / 30

“

SANDER DEIJL

Procesregisseur circulair

“In onze doelen hebben we geprobeerd zoveel mogelijk de breedte van de circulaire transitie terug te laten komen en hoe we dat kunnen meten. En natuurlijk hebben we ook gekeken naar onze eigen rol als gemeente en onszelf daarin uitgedaagd. Belangrijkste voor mij is dat we gewoon gaan beginnen. Dan zie je vanzelf wel wat de hobbels zijn.”

”

**DE OPGAVE
DUURZAAMHEID**

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

Veranderstrategie en
communicatie

**DE OPGAVE
DUURZAAMHEID**

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Energieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

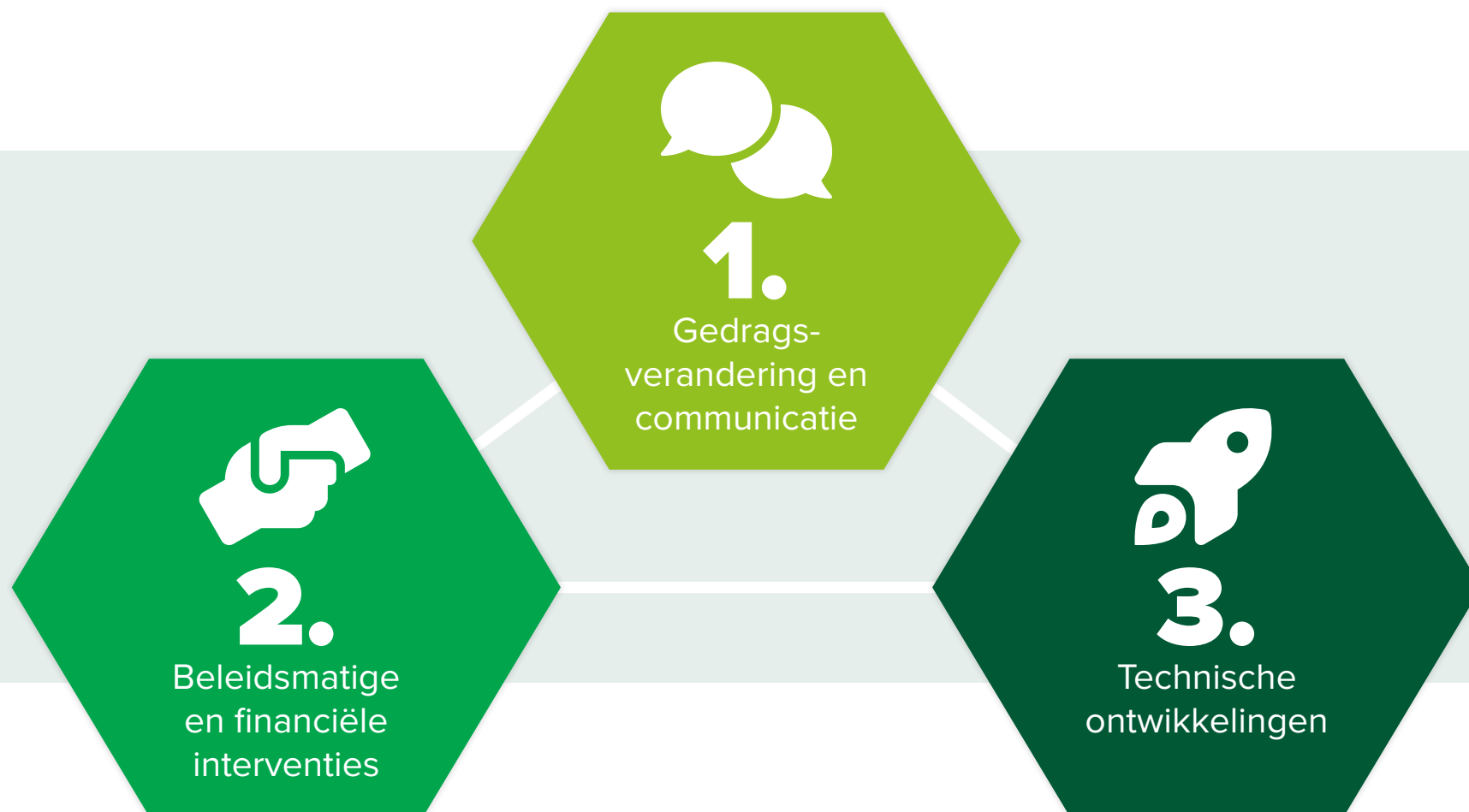
Circulair

**Veranderstrategie en
communicatie**

Veranderstrategie en communicatie

In de transitie naar een energieneutraal, circulair en klimaatadaptief Nissewaard is het mobiliseren van collega's, partners en inwoners noodzakelijk. We hebben iedereen nodig om over vier jaar de gestelde doelen te bereiken en om de juiste stappen te zetten richting 2030.

Onze opdracht is om deze transitie aan te jagen en waar mogelijk te versnellen. Hoe we die rol invullen, komt tot uiting in de veranderstrategie. Daarbij zijn drie elementen bepalend.

DE OPGAVE DUURZAAMHEID

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Ergieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

**Veranderstrategie en
communicatie**

**DE OPGAVE
DUURZAAMHEID**

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Ergieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

**Veranderstrategie en
communicatie**

2.

Beleidsmatige
en financiële
interventies

**Duurzaamheid
integreren in
gemeentebeleid**

**Middelen focussen op
verplichte taken vanuit
de Rijksoverheid**

Wij.Doen.Groen.

Samen naar een duurzaam Nissewaard

30 / 30

**DE OPGAVE
DUURZAAMHEID**

Inleiding

Wij doen Groen in
Nissewaard

De ambities voor 2050

Ergieneutraal en
aardgasvrij

Klimaatbestendig en
waterrobuust

Circulair

**Veranderstrategie en
communicatie**

3.

Technische
ontwikkelingen

Inhuur van
technische
expertise

Marktonwikkelingen
volgen

Kennissessies
organiseren